

Hengitystieinfektiopotilaan varotoimet pitkäaikaishoidossa

Infektioyhdyshenkilöiden koulutus 10.5.2021

Sis el, inf eval Emmi Puusti

Hengitystieinfektiot

- Hyvin tavallisia kaikilla ihmisillä
- Perusterve aikuinen voi sairastaa 2-4 ylähengitystieinfektiota vuodessa, lapset enemmän (jopa 5-10)
- Tarttuvat pisara- ja kosketustartuntana
- Oireina yleensä nenän tukkoisuus ja nuha, kurkkukipu, yskä, päänsärky, väsymys, lihaskivut ja lievä lämpöily eli tyypillisiä flunssan oireita
- Oireet helpottavat yleensä viikossa, yskä voi kestää pitempään

Hengitystieinfektioiden aiheuttajat

- Yleensä virustauteja
  - Oireiden perusteella ei voi erottaa toisistaan eri aiheuttajia
  - Yleisiä aiheuttajia rinovirus, RSV, influenssa, parainfluenssa, koronavirukset
  - Harvinaisempia adenovirus, enterovirus, metapneumovirus ja Epstein-Barr virus
- Bakteeritaudit
  - Keuhkokuume, tonsilliitti, sinuiitti...
  - Aiheuttajina mm. Streptococcus pneumoniae, Mycoplasma pneumoniae, Chlamydia pneumoniae (keuhkoklamydia), Haemophilus influenzae

Hengitystieinfektiot ovat usein sekainfektioita, esim. keuhkokuumessa sekainfektio n. 35%

Hengitystieinfektioiden esiintyvyys

- Suomessa ilmeisesti ei ole tutkittu hengitystieinfektioiden esiintyvyyttä pitkäaikaishoidossa, USA:ssa keuhkokuumeen esiintyvyys 0,3-2,5/1000 hoitopäivää
- Keuhkokuumeen ilmaantuvuus Suomessa 7-20/1000, painottuu lapsiin ja yli 65-vuotiaisiin
  - Kuolleisuus kasvaa iän mukana: 15–59-vuotiailla kuolleisuus on 0,6 %, 60–74-vuotiailla 6 % ja 75 vuotta täyttäneillä 17 %
- Erityisesti **influenssa- ja koronaepidemiät** ovat pitkäaikaislaitoksissa vaarallisia
  - **Leviävät helposti!**
  - Tärkeää nopea diagnosointi, hoidon aloitus ja sairastuneiden eristäminen mahdollisuuksien mukaan

Hengitystieinfektion aiheuttajien leviäminen

- Leviävät yskiessä, puhuessa, aivastaessa **pisaroiden välityksellä** yleensä 1-2 m:n päähän
- Potilaasta tai potilaan lähiympäristöstä voivat siirtyä **kosketustartunnan** kautta työntekijöihin/muihin potilaisiin
- Jos tehdään limaimuja tai muita aerosolia tuottavia toimenpiteitä niin voivat levitä kauemmaksi ilman välityksellä (pienemmät pisarat)
- Yleensä **tavanomaiset varotoimet** riittävät
- Influenssa- ja COVID-19-infektioissa **kosketus- ja pisaraeristys** (samoin lasten RSV-infektioissa)

Tavanomaiset varotoimet yleensä

- huolellinen käsihygienia
- tarvittaessa oikeanlainen suojainten käyttö
- oikeat työtavat, mm. eritetahradesinfektion sekä pisto- ja viiltovahinkojen ehkäisy
- yskimishygienia

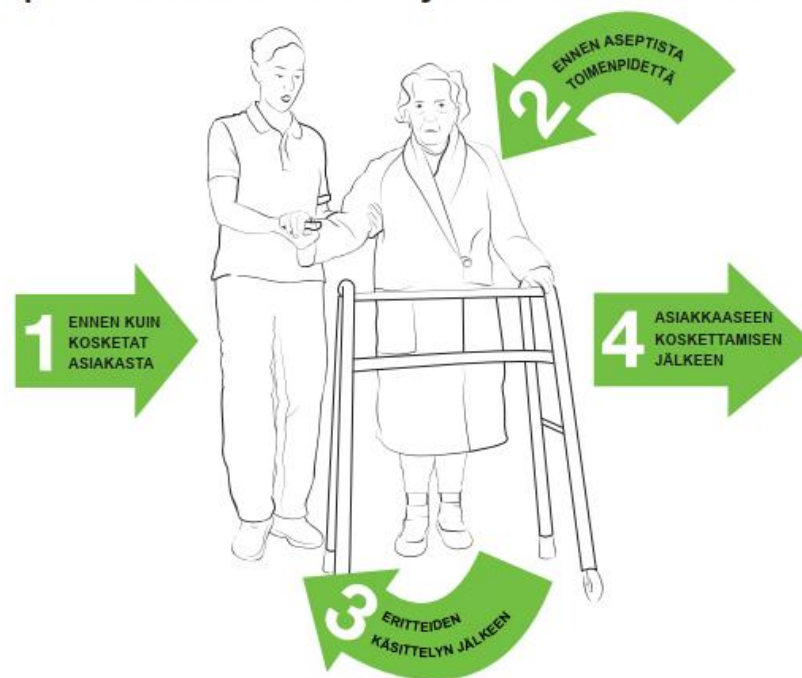
Tavanomaisten varotoimien käytöllä estetään mikrobien siirtyminen potilaasta työntekijän, hoidossa käytettävien välineiden tai hoitoympäristön välityksellä toisiin potilaisiin, työntekijään itseensä tai työntekijöistä potilaisiin.

Tavanomaiset varotoimet hengitystieinfektioiden ehkäisyssä

- **Käsien desinfektio!**
- **Hanskojen** oikea käyttö
- **Pitkähihainen suojatakki** tai suojaesiliina kun on vaara eriteroiskeista (esim. limaimut tai vaipan vaihto)
  - Jos ei ole saatavilla pitkähihaista suojatakkaa/esiliinaa niin lyhythihainen essu, mutta pitää muistaa desifioida kädet kynärpäihin asti
- **Kirurginen suu-nenäsuojus** kun vaara eriteroiskeista
  - oireista hengitystieinfektiota sairastavan potilaan lähihoidossa (alle 1m) on vaara eritteistä!

Muistisäännöt hyvään käsihygieniaan

palveluasumisessa ja laitoshoidossa

1 ENNEN KUIN KOSKETAT ASIAKASTA	MILLOIN? Desinfioi kätesi ennen kuin kosketat asiakasta. MIKSI? Estät mikrobien siirtymisen omista käsistäsi asiakkaaseen.
2 ENNEN ASEPTISTA TOIMENPIDETTÄ	MILLOIN? Desinfioi kätesi juuri ennen aseptista toimenpidettä. MIKSI? Suojaat asiakasta myös hänen omilta mikrobeiltaan.
3 ERITTEIDEN KÄSITTELYN JÄLKEEN	MILLOIN? Desinfioi kätesi aina, kun olet käsitellyt eritteitä ja aina suojakäsineiden riisumisen jälkeen. MIKSI? Estät mikrobien siirtymisen asiakkaasta itseesi ja ympäristöön.
4 ASIAKKAASEEN KOSKETTAMISEN JÄLKEEN	MILLOIN? Desinfioi kätesi, kun olet koskettanut asiakasta ja hoitotapahtuma on päättynyt tai keskeytynyt. MIKSI? Estät mikrobien siirtymisen asiakkaasta itseesi ja ympäristöön.

Pisara- ja kosketuseristys influenssassa ja COVID-19 infektiossa

- Kirurginen suu-nenäsuoja + visiiri tai suojalasit
  - omat silmälasit eivät riitä!
- (tai visiirimaski kuten kuvassa)
- Tehdaspuhtaat hanskat
- Lähikontaktissa pitkähihainen suojatakki

Muista riisua suojavaarusteet oikein!

Pisara- ja kosketuseristyksen toteutus jos aerosolia tuottava toimenpide

- FFP2- tai FFP3-suojus + visiiri tai suojalasit
- Tehdaspuhtaat hanskat
- Nestettä läpäisemätön suojatakki tai suojatakki + muovinen esiliina
- Myssy (ei välttämätön)

Muista riisua suojavaarusteet oikein!

Suojainten riisumisjärjestys

- Riisu suojatakki/haalari ja suojakäsineet (riisutaan yleensä potilashuoneessa)
- **Desinfioi kädet**
- Riisu silmäsuojain/visiiri ja hiussuojain
- **Desinfioi kädet**
- Riisu hengityksensuojain
- **Desinfioi kädet**

- <https://www.youtube.com/watch?v=BOqs7Tk8lv0>

Varotoimien toteuttamiseen liittyviä haasteita pitkäaikaislaitoksissa

- Potilaat ovat monisairaita ja tarvitsevat paljon apua päivittäisissä toimissa
  - Muistisairauden vuoksi potilaiden voi olla hankala noudattaa hygieniaohjeita ja esim. eristyksen toteuttaminen voi olla haastavaa
- Tilat voivat olla vanhoja ja epäkäytännöllisiä varotoimia ajatellen
- Suojainten riittävässä saatavuudessa ja oikeanlaisessa käytössä voi olla puutteita
- Henkilökunnan liian vähäinen määrä ja suuri vaihtuvuus

Pisaratartunta

Esimerkki: useat hengitystieviruksen "lentävät" pisaroiden mukana max 1 – 2 metrin etäisyydelle. Mikäli ne säilyvät kuivalla pinnalla, ne voivat siirtyä käsikontaktuksella seuraavaan ihmiseen.

Pysäytä pisaratartunta

Yski ja aivasta oikein

- älä päin naapuria

Peitä suu ja nenä
yskän ja aivastuksen ajaksi

tai

jos käytössä ei ole
paperinenäiliinaa yski
hihaasi vasten.

Yskittyäsi tai niistettyäsi käytä
käsihuhdetta
tai
pese kädet.

käsihuhde

käsien pesu

Ratkaisu: yskimishygienia ja käsihygienia

Miten hengitystieinfektioiden leviämistä voi estää?

- Tavanomaiset varotoimet tärkein tapa!
- Rokotukset
  - **Influenssa- ja koronarokotukset** henkilökunnalle ja potilaille
  - Potilaille **pneumokokkirokotus**